

John Patrick Shanley

WĄTPLIWOŚĆ

(*Doubt*)

Tłumaczenie

Michał Ronikier

Reżyseria

Piotr Cieplak

Scenografia

Andrzej Witkowski

Asystent scenografa

Małgorzata Domańska

Muzyka

Patryk Zakrocki

Producenci

Teatr Polonia i Gene Gutowski

Producent wykonawczy

Magdalena Kłosińska

siostra Justyna **Aleksandra Konieczna**

siostra Dominika **Lida Sadowa**

pani Marczuk **Żanna Gierasimowa**

ksiądz Andrzej **Cezary Kosiński**

Premiera 29 września 2007 r.

Gene Gutowski

Urodzony we Lwowie, gdzie mieszkał pod okupacją sowiecką i niemiecką, do czasu, gdy przeniósł się do Warszawy. W armii amerykańskiej od 1945 do 1947 roku. Producent filmowy, rzeźbiarz, obywatel Stanów Zjednoczonych i świata, admirator pięknych kobiet. Kreator sukcesu Romana Polańskiego (wyprodukował jego *Matnię*, *Wstręt*, *Nieustraszonych pogromców Wampirów*, koproduktował też *Pianistę*). *Gene jest jedną z najważniejszych postaci w moim życiu* – mówił Roman Polański. *Odkąd go poznałem, był przy mnie w najbardziej kluczowych momentach mojej egzystencji. Cenię jego przyjaźń równie wysoko, jak i jego zawodowe opinie. Muszę jednak przyznać, że odczuwam lekką zazdrość na myśl o tym, że przeżył beże mnie pierwszą połowę swego życia.*

Gene Gutowski wystawił w Londynie *Passion Flower Hotel* z Jane Birkin w jednej z głównych ról. Współpracował też z Jerzym Skolimowskim przy spektaklu *Śmierć i dziewczyna* z Krystyną Jandą i Wojciechem Pszoniakiem.

W klubie Playboya w Londynie siedzę czterdzieści lat temu z dobrymi przyjaciółmi. Z jednej strony Roman Polański, z którym właśnie skończyłem produkcję trzech filmów pod rząd, Wstręt, Matnię i Nieustraszonych Pogromców Wampirów, a z drugiej – Viktor Lowmes, szef Playboya i nasz towarzyski guru. Dwa lata później, po morderstwie Sharon Tate, razem z Viktorem odwieźliśmy Romana do Los Angeles. Viktor i Playboy sfinansowali Makbeta, pierwszy film Romka po tej tragedii. Wiele lat później Viktor przyjechał z żoną do Warszawy na plan Pianisty, którego koprodukowałem.

Sztuka Doubt (Wątpliwość) Johna Patricka Shanleya była sensacją na Broadwayu w 2005 roku, i Viktor, przyjaciel autora, polecił Romanowi wyreżyserowanie jej we Francji. Ten z kolei nalegał, bym wziął prawa do polskiej produkcji. Obejrzałem Wątpliwość Polańskiego w Paryżu i gdy tylko Michał Ronikier ukończył przekład, skontaktowałem się z Krystyną Jandą i Teatrem Polonia, oddając projekt w jej zdolne ręce. Viktor wystawia Doubt w Londynie na jesieni.

Temat tolerancji, niestusznych podejrzeń i problemy kościoła z pedofilią są dziś, w polskim społeczeństwie bardzo na czasie. Spodziewamy się więc, że Wątpliwość w reżyserii Piotra Cieplaka i w świetnej obsadzie aktorskiej będzie wielkim sukcesem. A trzech starych kumpli z Londynu nadal działa ręka w rękę.

Gene Gutowski

John Patrick Shanley

Autor sztuk teatralnych i scenariuszy filmowych. Znany jest przede wszystkim z nagrodzonego Oscarem scenariusza do komedii *Wpływ księżycy*, w której zagrali Cher i Nicolas Cage. W jego filmowym dorobku znajdują się także: *Dzielnica pięciu narożników* (nagroda za najlepszy scenariusz na Festiwalu Filmowym w Barcelonie), *Stycziowy człowiek*, *Joe kontra wulkan* (który również wyreżyserował), *Alive*, *dramat w Andach* czy *Kongo*. Sztuki Shanleya wystawiane są z dużym powodzeniem w teatrach amerykańskich od początku lat osiemdziesiątych (m.in. *Welcome to the Moon*, *Danny and the Deep Blue Sea*, *The Big Funk*, *Sailor's Song*, *Four Dogs and a Bone*, *Defiance*). Największym sukcesem okazała się jednak *Wątpliwość*, zbierając najważniejsze wyróżnienia teatralne, w tym: Pulitzera za najlepszy tekst dramatyczny, Nagrodę Obie i cztery Nagrody Tony. Po premierze w Manhattan Theatre Club na off-Broadwayu w 2004 r. spektakl przeniesiono w następnym roku na Broadway do Walter Kerr Theatre. Shanley przygotowuje też ekranizację sztuki z udziałem Meryl Streep i Philipa Seymour Hoffmana, którą sam zamierza wyreżyserować.

Ksiądz zostaje oskarżony o molestowanie chłopca. Czy naprawdę to zrobił? Gdzie leży prawda? Amerykański dramaturg może znać odpowiedź na to pytanie, ale na pewno nam jej nie zdradzi. Jak było naprawdę i czyje postępowanie jest słuszne, pozostanie tajemnicą. W tym jednak właśnie tkwi siła spektaklu.

Upodobanie do absolutu i pewności to typowo ludzka cecha – mówi autor. Wszyscy lubimy klarowne sytuacje, rozwiązane zagadki. Ale jeśli zechcemy choć odrobinę zbliżyć się istoty ludzkiego bycia, szybko odkryjemy, że nie kryje się ona w prostych werdyktach, a raczej w ciągłym zderzaniu się dwóch sprzeczności. Dawniej wątpliwość była przywilejem mądrości, teraz traktowana jest jako słabość.

Dla Shanleya fabuła jest tylko pretekstem do rozważań na temat wiary, ślepego postuszeństwa prostym wyjaśnieniom rzeczy złożonych. Wątek molestowania seksualnego nie służy budowaniu antyklerykalnego skandalu. Jest raczej studium rozdarcia między niepewnością a koniecznością opowiedzenia się z kolei po którejś ze stron, podjęcia decyzji i działania, szczególnie w sytuacji zagrożenia drugiego człowieka. *Kiedy w ostatnich latach zaczęły wybuchać kolejne kościelne skandale, uświadomiłem sobie, że w większości przypadków osobami, które odkrywały prawdę, były zakonnice* – mówi autor. *Ten pełen napięcia dylemat jest dla mnie najciekawszy. Tym bardziej, że wybór, przed którym stawały siostry, był tylko pozorny. Musiały raportować nie władzy cywilnej, ale kościołowi, co było jednoznaczne z wyciszeniem sprawy.*

Shanley opowiada w *Wątpliwości* o świecie, w którym się wychował i wobec którego się zbuntował. W jego notce biograficznej możemy przeczytać: John Patrick Shanley pochodzi z Bronxu. Został wyrzucony z przedszkola Św. Heleny, dożyłotnio wykreślony z programu „ciepły posiłek” w szkole podstawowej Św. Antoniego. Wyrzucono go także z liceum Kardynała Spellmana i zawieszono w prawach studenta na Uniwersytecie w Nowym Jorku. Zaciągnął się wkrótce do piechoty morskiej, gdzie szło mu nieźle. Wciąż ma się całkiem dobrze. *Moja bogata osobowość dała znać o sobie już w dzieciństwie* – komentuje Shanley. *A skonfrontowany z ograniczeniami perfekcyjnie skrojonego świata, z którym zetknąłem się w szkole, musiałem zacząć zadawać mu pytania, sondażać i forsować go. To z kolei oznaczało kłopoty.*

Wątpliwość otrzymała niemal wszystkie najważniejsze nagrody teatralne (w tym Tony Award, New York Drama Critics Award i nagrodę Pulitzera). Szybko okazała się też rzadkim fenomenem teatralnym, osiągając komercyjny sukces na Broadwayu. Spektakl oscarował Romana Polańskiego, który postanowił wystawić go we Francji. Europejska prapremiera *Wątpliwości* (w reżyserii Polańskiego) odbyła się w teatrze Hebertot, a w głównej roli wystąpił Thierry Fremont. Sztukę wystawiono także w Australii (Sydney Opera House), Nowej Zelandii, Singapurze i na Filipinach. Angielską premierę w reżyserii Nicolasa Kenta w Tricycle Theatre zaplanowano na koniec 2007 roku.

Jeden z najlepszych tekstów teatralnych od lat

Howard Kissel, New York Daily News.

Niesamowita mieszanka bezstronności i współczucia

Ben Brantley, New York Times

Shanley zbudował każdą z postaci z mistrzowską wiedzą przepelnioną miłością do bohaterów, pozostawiając jednak miejsce na sceptycyzm

John Simon, New York Magazine

tłumaczenie Michał Ronikier

Tłumacz ponad 120 książek i blisko 40 sztuk teatralnych. Filmoznawca. Przez wiele lat związany z Piwnicą pod Baranami. Przekładał m.in. J. Joyce'a, T. Williamsa, F.S. Fitzgeralda, R. Chandlera, E. Hemingwaya, O. Wilde'a, A. Millera. Jest autorem wszystkich polskich tłumaczeń Ronald Harwooda (m.in. *Garderobiany*, *Za i przeciw*, *Kwartet*, *Odbita sława*, *Inne czasy* czy *Herbatka u Stalina*).

reżyseria Piotr Cieplak

Absolwent Wydziału Reżyserii Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej w Krakowie. Debiutował jednoaktówkami Aleksandra Fredry w Teatrze im. Wilama Horzycy w Toruniu. W Teatrze Współczesnym we Wrocławiu reżyserował m.in.: *Historię o Chwałebnym Zmartwychwstaniu Pańskim* Mikołaja z Wilkowiecka, *Historię Jakuba wg Akropolis* Stanisława Wyspiańskiego i *Księżę Hioba*. W warszawskich teatrach zrealizował m.in.: *Wesołe kumoszki z Windsoru* czy *Króla Leara* (Teatr Powszechny), *Wyprawy krzyżowe Mirona Białoszewskiego* (Teatr Dramatyczny), *Testament psa czyli Historię o Miłosiernej Ariano Suassuny* (Teatr Rozmaitości), *Narty Ojca Świętego* (Teatr Narodowy), czy ostatnio *Albośmy to jacy, tacy...* wg Wyspiańskiego (Teatr Powszechny). Reżyseruje też spektakle offowe, m.in. miniaturę z udziałem Joanny Kasperek i Grzegorza Artmana dla międzynarodowego projektu *Hotel Europa*, a także widowisko *Muzyka ze słowami* z udziałem zespołu Voo Voo oraz Jana i Marii Peszków. Laureat Paszportów Polityki, warszawskich Feliksów (za spektakle *Kubuś P.* w Teatrze Studio i *Słomkowy kapelus* w Teatrze Powszechnym) oraz nagrody im. Konrada Swinarskiego. Ojciec dwojga dzieci. W każdej wolnej chwili – dendrolog.

scenografia Andrzej Witkowski

Absolwent Historii Sztuki Uniwersytetu Jagiellońskiego i Scenografii w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Zadebiutował scenografią do *Caliguli* w reż. B. Cioska w Teatrze Współczesnym w Szczecinie. Ma w dorobku ponad 150 realizacji teatralnych i telewizyjnych. Współpracował m.in. z Jerzym Jarockim (*Platonow*, *Platonow* – akt pominięty), Pawłem Miśkiewiczem (*Sztuka*, *Glód*), Piotrem Cieplakiem (*Słomkowy kapelus*, *Kubuś P.*, *Albośmy to jacy, tacy...*), Jerzym Stuhrem (*Wielebni*). Jest autorem większości scenografii do spektakli Rudolfa Ziolo (m.in. *Małego biesa*, *Republiki marzeń*, *Księżniczki Turandot*, *Psięgo serca*, *Wujaszka Wani* Czechowa). Przygotowywał scenografie do *Innych rozkoszy* J. Piłcha, *Republiki marzeń* Schulza czy *Ożenku* Gogola realizowanych dla Teatru Telewizji. Wielokrotnie nagradzany za swe prace (za *Onych* w Teatrze Powszechnym w Warszawie na XVIII Opolskich Konfrontacjach Teatralnych, nagroda wojewody gdańskiego za *Woyzecka* w Teatrze Wybrzeże w Gdańsku, nagroda za *Królową Orlicę* w Teatrze Współczesnym we Wrocławiu na XXVIII Opolskich Konfrontacjach Teatralnych)

muzyka Patryk Zakrocki

Absolwent filologii polskiej Uniwersytetu Warszawskiego, studiował też kompozycję u prof. B. Schaeffera. Brał udział w Międzynarodowych Kursach Muzyki Współczesnej w Krakowie i Bystrzycy. Skrzypek, perkusista, animator warszawskiej sceny improwizowanej, kompozytor. Autor projektu Galimadżaz, meoma, EA, Tupika. Współpracuje z zespołem Mitch&Mitch i międzynarodowym Improvisersensemble. Opublikował w Polsce i za granicą 7 albumów płytowych i wiele pojedynczych utworów na rozmaitych kompilacjach. Jest także autorem instalacji dźwiękowych oraz muzyki do spektakli teatralnych, m.in.: *Fryzjera* w reż. M. Pieprzycy (nagroda na festiwalu Dwa Teatry 2004), *Dlaczego nie będzie rewolucji?* oraz *Perechodnika/Baumana* Komuny Otwock.

John Patrick Shanley

WĄTPLIWOŚĆ

teatrpolonia
FUNDACJA KRYSYNY JANDY NA RZECZ KULTURY

GENE GUTOWSKI

Aleksandra
Konieczna

Absolwentka warszawskiej PWST. Współpracowała z Teatrem Współczesnym i Dramatycznym. Grała w spektaklach Piotra Cieplaka: *Historii o chwalebny zmarłych wstaniu Pańskim* Mikołaja z Wilkowiecka i *Wyprawach krzyżowych* wg Białoszewskiego. Pracowała także z Krystianem Lupą przy *Powrocie Odysa* Stanisława Wyspiańskiego, *Wymazywaniu* wg Bernharda oraz *Stosunkach Klary Loher* (TR Warszawa). W 1998 r. wystąpiła w *Niezidentyfikowanych szczątkach ludzkich...* w reżyserii Jarzyny. Od 2000 r. związana z TR Warszawa, w którym występowała w kolejnych realizacjach Jarzyny (*Księżę Myszkina*, *Uroczystość [Festen]*, *Zarzykuj wszystko* czy *2007: Macbeth*). W 2007 r. wystąpiła także w głośnym spektaklu w reż. R. Pollescha *Ragazzo dell'Europa*. W 2004 r. zadebiutowała w TR Warszawa jako reżyser spektaklem *Tien* Wyrupajewa. Zrealizowała *Helenę S.* na podstawie tekstu Moniki Powalisz, *Imieniny* wg Modzelewskiego (Teatr Narodowy). Stworzyła ponad 20 ról dla Teatru Telewizji. Współpracowała z Tomaszem Zygadłą (*Kwartet* i *Tajemna ekstaza*). W filmie wystąpiła m.in. w: *Przemianach* w reż. Ł. Barczyka, *Życiu za życie* w reż. K. Zanussiiego, *Skazie* w reż. M. Wróny czy ostatnio w *Korowodzie* w reż. J. Stuhra. W 2004 r. była nominowana za najlepszą rolę żeńską do Feliksa Warszawskiego (za *Zarzykuj wszystko*), a w 2005 r. za kreację w *2007: Macbeth*.

Lidia
Sadowa

Studentka IV roku Akademii Teatralnej w Warszawie. Współpracowała m.in. z Teatrem Montownia (Przymierzalnia Dramatyczna), brała także udział w warsztatowych *Scenach z Szekspira* w reżyserii Piotra Cieplaka wystawianych podczas X Międzynarodowego Festiwalu Szekspirowskiego w Gdańsku. Rola siostry Justyny w *Wątpliwości* w reż. P. Cieplaka w Teatrze Polonia jest jej debiutem.

Żanna
Gierasimowa

Wieloletnia aktorka Moskiewskiego Teatru Stanislawskiego. Jej rola w słynnej inscenizacji *Krzesel* Ionesco wpisała się w poczet znaczących dokonań teatru rosyjskiego. Twórców spektaklu, który cieszył się dużym sukcesem, spotkały jednak liczne represje, w tym areszt i zakazy pracy. Artystka od sześciu lat mieszka w Polsce. Występuje na scenach warszawskich (Teatr Ateneum, Teatr Mały, Teatr Rampa, Stara Prochownia, Teatr Studio, Teatr Polonia) i krakowskich. Gra także w filmach: *W cieniu szczonego, w oku ptaka, Warszawa - spojrzenie ze wschodu* czy ostatnio *Parę osób, mały czas* w reż. A. Barańskiego. Prawdziwą pasją artystki jest śpiew. Każda jej piosenka to odrębny spektakl. Swój repertuar prezentuje w dwóch niezależnych recitalach: *Karuzela miłości* oraz *Rosyjska ruletka*. Gierasimowa zajmuje się także tłumaczeniem tekstów polskich na język rosyjski. Maluje, jest członkiem Międzynarodowej Federacji Plastyków. W 2006 r. wystąpiła w Teatrze Polonia w wyreżyserowanym przez siebie spektaklu poświęconemu Włodzimierzowi Wysockiemu, *Rajskie Jabłko*.

Cezary Kosiński

Absolwent warszawskiej PWST. Aktor teatru Rozmaitości w Warszawie. Jego debiutem była rola Sydneya Price'a w *Bziku tropikalnym* w reżyserii Jarzyny (nagroda na Konfrontacjach Teatralnych *Klasyka polska* w Opolu) w Teatrze Rozmaitości. Z Jarzyną pracował jeszcze przy *Iwonie, księżniczce Burgunda* (Teatr Stary w Krakowie), *Magnetyzmie serca* wg Fredry (wyróżnienie na Kaliskich Spotkaniach teatralnych), przy *Księżciu Myszkinie*, *2007: Macbeth* czy *Giovannim*. W 1997 r. wystąpił w *Historii o miłosiernej czyli testamentie psa* A. Suassuny w reżyserii P. Cieplaka. Z reżyserem spotykał się ponownie przy *Skórze węża* Snajdera i *Egzemplarzu*. Wystąpił w kilkunastu spektaklach Teatru Telewizji, m.in. w: *Gwieździe sezonu* w reż. A. Urbąńskiego, *Bigda idzie!* w reż. A. Wajdy. Za rolę Karlosa w *Krawcu* Mrożka w reż. M. Kwiecińskiego został wyróżniony w Ogólnopolskim Konkursie na Wystawienie Polskiej Sztuki Współczesnej. Ma na swoim koncie także kilkadziesiąt ról filmowych, m.in. w *Sławie i chwale* w reż. K. Kutza, *Długu* w reż. K. Krauzego, *Panu Tadeuszu* w reż. A. Wajdy, *Pianiście* w reż. R. Polańskiego, w *Ciele* oraz *Testosteronie* filmach T. Koneckiego i A. Saramonowicza czy *Pieniądze to nie wszystko* w reż. J. Machulskiego.

SPEKTAKL
DOFINANSOWANY PRZEZ

MINISTERSTWO
KULTURY
I DZIEDZICTWA
NARODOWEGO

Urząd Miasta
Stołecznego
Warszawy

PARTNER
STRATEGICZNY

BEZPIECZEŃSTWO
FINANSOWE

PATRONI MEDIALNI

gazeta

onet.pl

Powrodo Radio Informacje
TOK FM

SPONSOR

DAIKIN
KLIMATYZACJA

Projekt graficzny programu i plakatu Agnieszka Skriabin
Opracowanie programu Marta Bartkowska

Dziękujemy Robertowi Jaworskiemu za użyczenie zdjęć do programu

Prezes Fundacji Krystyna Janda

Dyrektor Teatru Roman Osadnik

Organizacja Teatru Sylwia Rydlewska

PR i kontakty z mediami Marta Bartkowska

Impresariat Katarzyna Błachiewicz

Kasa biletowa Piotr Bajcar, Krzysztof Lipiec

Kierownik techniczny Małgorzata Domańska

Oświetlenie i akustyka Piotr Pawlik, Adam Czaplicki, Marta Zając,
Dawid Witek, Michał Cacko, Agnieszka
Szczepanowska, Paweł Szymczyk

Multimedia Tadeusz Perkowski, Adam Tarasiuk

Obsługa sceny Piotr Bajcar, Jan Cudak, Maciej Oleksiak, Rafał
Piotrowski, Rafał Rossa

Fryzjerzy/charakteryzatorzy Hubert Grabowski, Grażyna Jakubczak

Garderobiane Małgorzata Domańska, Władysława Trejnis,
Wiesława Kamińska

Prowadzenie spektakli Marta Bartkowska, Ewa Barytkiewicz,
Elżbieta Czerwińska, Magdalena Kłosińska,
Ewa Ratkowska, Rafał Rossa, Sylwia Rydlewska,
Uarda Sikorska

teatrpolonia

FUNDACJA KRYSZYNY JANDY NA RZECZ KULTURY

Kasy biletowe: ul. Marszałkowska 56, tel. 022 622 21 32

Wejście do teatru: ul. Piękna 28 (brama)

Sekretariat teatru: tel./fax 022 621 61 41

www.teatrpolonia.pl

John Patrick Shanley

WĄTPLIWOŚĆ

GENE GUTOWSKI

teatrpolonia
FUNDACJA KRYSZYNY JANDY NA RZECZ KULTURY